כיצד צולין פרק שביעי פסחים עה.

לקיוהא דפירא בעיניה הכא ליתא לקיוהא דפירא בעיניה: אין צולין את הפסח וכו': מעשה לסתור חסורי מיחסרא והכי קתני [1]ואם אסכלא מנוקבת מותר ואמר רבי צדוק מעשה בר"ג שאמר לטבי עבדו צא וצלה לנו את הפסח על האסכלא מנוקבת בעא מיניה רב חיננא בר אידי מרב אדא בר אהבה [6]תנור שהסיקו בקליפי ערלה וגרפו ואפה בו את הפת לדברי האוסר מהו א"ל [2]הפת מותרת א"ל והאמר רב חיננא סבא אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן [3]תנור שהסיקו וגרפו וצלה בו את הפסח אין זה צלי אש שנאמר [4]צלי אש [2]צלי אש שתי פעמי' טעמא דגלי רחמנא צלי אש צלי אש שתי פעמים הא לא גלי רחמנא הוי אמינא צלי אש הוא א"ל גלי רחמנא התם וילפינן מינה ואי בעית אימא התם טעמא דכתב רחמנא צלי אש שתי פעמים הא לא כתב רחמנא צלי אש שתי פעמים הוה אמינא אאש קפיד רחמנא ואפילו גרפו נמי צלי אש הוא אבל הכא אעצים דאיסורא קא קפיד רחמנא והא ליתנהו ת"ר [7]חתכו ונתנו על גבי גחלים רבי אומר אומר אני שזה צלי אש רמי ליה רב אחדבוי בר אמי לרב חסדא מי אמר רבי גחלים אש נינהו ורמינהו [3]מכות אש אין לי אלא שנכוה באש [3][5]נכוה בגחלת ברמץ בסיד רותח בגפסים רותח וכל דבר הבא מן האור לאיתויי חמי האור מניין ת"ל מכוה מכוה ריבה טעמא דרבי רחמנא מכוה מכוה הא לא רבי רחמנא מכוה מכוה גחלים לאו אש נינהו א"ל גחלת של עץ לא איצטריך קרא לרבויי כי איצטריך קרא לגחלת של מתכת וגחלים של מתכת לאו אש הוא והא גבי בת כהן דכתיב [4]באש תשרף [5]ואמר רב מתנה [8]פתילה של אבר היו עושין לה שאני התם דאמר קרא באש תשרף תשרף לרבות כל שריפות הבאות מן האש וכ"ש אש עצמה ונקיף לה חבילי זמורות ונקלה אתיא שריפה מבני אהרן מה להלן שריפת נשמה וגוף קיים אף כאן שריפת נשמה וגוף קיים ונעביד לה חמי האור משום דר"נ [7]דאמר ר"נ אמר קרא [5]ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה וכי מאחר דאיכא רב נחמן גזירה שוה למה לי אמרי אי לאו גזירה שוה ה"א שריפת נשמה וגוף קיים לאו שריפה היא ואי משום דרב נחמן ניפוש לה חבילי זמורות טובא כי היכי דתמות בעגלא קמ"ל ואלא באש ל"ל לאפוקי אבר מעיקרו אמר ליה רבי ירמיה לרבי זירא וכל היכא דכתיב באש תשרף לרבות כל שריפות הבאות מחמת אש הוא והא גבי פרים הנשרפים דכתיב בהו [6]ושרף אותו על עצים באש ותניא באש [9]ולא בסיד רותח ולא בגפסים רותח א"ל הכי השתא התם כתיב באש והדר תשרף לרבות כל שריפות הבאות מחמת האש הכא כתיב ושרף אותו על עצים באש לבסוף אש למימרא דאש אין מידי אחרינא לא התם נמי כתיבא שריפה לבסוף דכתיב על

לא תימא הכי תיקשי אמאי איצטריך קרא דלא דמי שבת כיון שיכול להרתיח פתילה של אבר מערב שבת: [ועיין תוס' יומא ו': ד"ה טעמא]:

תלמוד

לקיוהא דפירא. איגדו"ל. טעם הפרי עומד בו שלא הוציאו ממנו כלום ואע"פ שהוסלם מתליו ונתקלקל טעמו מוציא דס שבתו נקרבו: **הכא ליתא לקיוהא דפירא בעיניה.** שבלעו לגי הרמשון: **מנוקבת.** עשויה כברייתים כעין שלנו ויש חלל גדול בין ברית לברית ונותן הספוד לרוחבו וכל הטלה נגלה באויר שבין שני ברייתים שאין בשרו נוגע בברזל: **לדברי האוסר.** בפרק כל שעה (לעיל כו:) רבי אומר הפת אסורה: **מהו.** הכא אין שבת עליה בפת: **צלי אש.** קרינא ביה וגבי עצי איסורא מיהא איתסר דהתם לא כתיב מיעוטא: **אאש קפיד רחמנא.** ומוס התנור תולדת אש הוא ואש תתן בו בגד נשרף ונעשה פחם ואש: **חתכו.** לפתח ולא הבדיל אלא חתכו בשיש ושלשה מקומות למהר צליימו. איגקרני"ר בלע"ז: **כרמץ.** אפר רותח: **גפסים.** מין סיד הוא: **מניין.** שנידון משוס מכוה ולא משוס שתין. ואף על פי שמכוה ושתין שוין בטומאתן נפקא מינה דתלי גרים מכת מכוה מחמת אור ותלי גרים מכת שתין שהוא נקות מוס אחר שלא היה מחמת האור אין מצטרפין. בהכל שוטטין (חולין דף ח.) מפרש: **פתילה של אבר.** מתיכו חוזקו לתוך פיה: **תשרף.** כל מיני שריפה משמע מדלא כתיב באש ונשתוק: **וכ"ש אש.** לשון קושיא הוא: **כני אהרן שריפת נשמה וגוף קיים.** הוא בסנהדרין (דף נב.) כמין כ' חוטין של אש נכנסו להן בחוטמיהן: **חמי האור.** רותחין דהוי נמי שריפת נשמה וגוף קיים: **גזירה שוה.** מבני אהרן למה לי תיפוק מהכא דלא מקפינן חבילי זמורות דהא ברור ליה מיתה יפה בעינן: **אי לאו גזירה שוה הוה אמינא.** על כרחך אש ממש כגון להקיף חבילי זמורות בעינן דאילו שריפת נשמה וגוף קיים לאו שריפה היא וקרא שריפה אצרכה. ואי משום דרב נחמן דבעינן מיתה יפה ה"א נפיש לה חבילים טובא ירבו לה היקף גדול שתמות מהר: **קא משמע לן.** גזירה שוה דשריפת נשמה וגוף קיים נמי שריפה היא וכיון דשריפה היא אהני דרב נחמן לאפוקי זמורות ורותחין (א): **אלא באש למה לי.** כיון דסופיעו לרבות כל שריפות: **אבר מעיקרו.** שמוציאין אותו מן הקרקע רותח הוא כלא תולדת אש: **וכל היכא דכתיב אש.** וכתב נמי שריפה בהדיה לרבויי כל שריפות אחא בתמיה: **הכא.** כיון דכתב שריפה בריש ומשמע כל שריפות והדר כתב אש משמע דוקא אש קאמר: על

וגרפו ואפה בו את הפת טהור. תימה לריב"א מאי קבעי הא קתני סיפא (ג) ביצלה ע"ג גחלים דברי הכל מותרת ואפי' למאן דמוקי התם בגחלים עוממות לא גרע מומו ממוס חרס התנור שגרפו ותירץ ר"י שאני גחלים שאין מומן בא מחמת השלהבת אלא מחמת עצמן ועפרא בעלמא הן אבל מוס התנור שגרפו ממחמת מוס שלהבת האבוקה בא שהוא איסור גמור הילכך מיבעי ליה ומימה לר"י כיון דהפת אסור כשאבוקה כנגדו ומוס אבוקה אסור א"כ כשגרפו ואפה בו את הפת נמי יהא אסור הפת ופי' ר"י דאפילו כשאבוקה כנגדו לא אסור אלא מדרבנן ולא משמע כן בשמעתין וגם לא הוה שייך לפלוגי אי יש שבת עליה בפת אי לא ובירושלמי דייק כשהפסח נגלה בתנור והגחלים תחתיו הלא מוס התנור כמו כן מבטלו והוי לגי ממחת דבר אחר ומפרש כי איכא אש אש נולא כח התנור והתנור מלבף מוס הגחלים אלא יתפזר: **אין לי אלא שנכוה באש** מגיין בו'. אע"ג דשתין ומכוה שוין לגבי דבר דשתין ומכוה מטומאים בשבוע אחד בשיער לבן ובפשיון מ"מ נפקא מינה לענין לירוף דשתין ומכוה אין מצטרפין: **נכוה** בגחלת **בגפסים** כו'. תימה מה בין גפסים רותח וסיד לחרסו של תנור דאמרינן לעיל טעמא דבתב רחמנא לגי אש שני פעמים הא לאו הכי גלי אש קרינא ביה והכא איצטריך סיד וגפסים רותח ריבויא אבל מאש לא הוה ידענא: **הא** לאו **הכי גחלת לא איקרי אש.** נראה לרשב"א דהוה מגי למימר גלי רחמנא בתכוה וגמרינן מיניה ולא איצטריך לשנויי בע"א אלא משוס לשון אחרון דלעיל מיהו תימה אמאי לא משני דרבי אייבי בגחלים לוחשות והכא לא איצטריך לרבויי אלא עוממות דלא איקרי אש כדמוכח בסמוך וי"ל נהי דגחלת דקרא הייגו עוממות אתם גחלת דמשנה ודבריהם הוי לוחשות: **באש** תשרף לרבות כל שריפות. דתשרף ריבויא הוא דהוה מגי למיכתב באש תמות:

למעוטי אבר מעיקרו. הקשה ה"ר יוסף ימא באש פרט תשרף כלל ועשה כלל מוסף על הפרט ורבי כל מילי ואפילו אבר מעיקרו דלא דמי לפרט וי"ל דכלל דתשרף קאי אפרט כלומר במה תשרף באש הלכך לא מרבינן מתשרף אלא דומיא דאש דקאי עילויה והוי כלל הצריך לפרט דאמרינן בכיסוי הדם (חולין דף פח:) דאין דנין אותו בכלל ופרט ריב"א. והקשה רבינו יעקב דאורליינ"ש אמאי איצטריך קרא למעוטי אבר מעיקרו הא שמעינן ליה מדאיצטריך לא תבערו למעוטי שאין שריפת בת כהן דומה שבת מכלל דאין יכול לשורפה באבר מעיקרו דאי יכול לשורפה מ"כ פשיטא דלא דמיא שבת כיון דיכול לעשות בלא דמיית שבת ואומר ר"י דלא פירכא היא כלל דאיצטריך קרא היכא דליכא אבר מעיקרו דאי

יא א מיי' פ"ח מהל' ק"פ הלכה ט:
יב ב מיי' פט"ו מהלכות מאכלות אסורות הל' כב טוש"ע י"ד סי' קמב סעיף ד:
יג ג ד מיי' פ"ח מהל' ק"פ הלכה י:
יד ה מיי' פ"ה מהל' טומאת צרעת הלכה ח:
טו ו מיי' פט"ו מהל' סנהדרין הלכה ג:
ז (מיי' פ"ז מהל' מעשה הקרבנות הל' ה):

לעזי רש"י

איגדו"ר. [איגרו"ר].
חורות. חריפות.
איגקרני"ר. לחרוץ.

רבינו חננאל

מתני' אין צולין את הפסח על האסכלה ואם היתה אסכלה מנוקבת מותר. ומביאיא לן אליבא דמאן דאסר לצלות את הפסח על האסכלה דסבר כיון שאין האש בעצמה סובבת אותו אינו צלי אש, תנור שהסיקו בקליפי ערלה שהן איסורי הנאה וגרפו ואפה בו את הפת, לדברי האוסר צליית הפסח באסכלה מהו. אמר ליה רב אדא הפת מותרת. איני והאמר רבי יוחנן תנור שהסיקו וגרפו וצלה בו את הפסח אין זה צלי אש משום שנאמר צלי אש שני פעמים (ודייקינן טעמא דכתיב צלי אש קרינא ביה). [נ"א: למעוטי כי האי גוונא צלי אש קרינן ביה]. ושנינן גלי רחמנא בצליית הפסח דלאו אש היא וילפינן מינה, אי בעית אימא כו'. ת"ר חתכו ונתנו על גבי גחלים רבי אומר אומר אני שזה צלי אש. ומי אמר רבי גחלת אש היא והתניא מכות אש אין לי אלא שנכוה באש ופרחה בה נגע הוא שהוא טמא, נכוה בגחלת ברמץ כו' מנין, ת"ל מכוה מכוה ריבה כלומר שינה ושלש הכתוב מכוה לרבות כל מכוה הבאה מחמת אש. מדרבי לגחלת מרבויא דקרא ש"מ דגחלת לאו אש הוא. ושנינן כי קא מרבי קרא גחלת של מתכת, אבל גחלת של עץ ודאי אש היא. איני דגחלת של מתכת אינה אש, והא בת כהן דכתיב בה באש תשרף וא"ר מתנה פתילה של אבר. ושנינן שאני התם דאמר קרא באש תשרף מדלא כתיב תשרף באש דמשמע אין שריפה עולה לה אלא באש, אלא כתב רחמנא באש תשרף לרבות כל שרפה הבאה מכח האש ראע"פ שאינה אש בעצמה. אבל פרים הנשרפים דכתיבא האש אחר שריפה שנאמר ושרף אותו על עצים באש, אין שריפה עולה לה אלא באש עצמה, למעוטי סיד רותח וגפסים רותחים וכיוצא בהן. פי' הייא מהרה. פ"א לעגל והוא מהרה. חילקם בלשון אבל הפתרון אחד.

מסורת הש"ס

(א) לעיל כו:, כ) [חולין ח.], ג) סנהדרין נב., ד) סנהדרין מה. וש"נ [וש"ס ל"ל ר"ל אמר דנס בר אמוס],

תורה אור השלם

1. וְאָכְלוּ אֶת הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה צְלִי אֵשׁ וּמַצּוֹת עַל מְרֹרִים יֹאכְלֻהוּ: שמות יב ח
2. אַל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבָשֹׁל מְבֻשָּׁל בַּמָּיִם כִּי אִם צְלִי אֵשׁ רֹאשׁוֹ עַל כְּרָעָיו וְעַל קִרְבּוֹ: שמות יב ט
3. אוֹ כְּשֶׁר כִּי יִהְיֶה בְּעוֹרוֹ מִכְוַת אֵשׁ וְהָיְתָה מִחְיַת הַמִּכְוָה בַּהֶרֶת לְבָנָה אֲדַמְדֶּמֶת אוֹ לְבָנָה: ויקרא יג כד
4. וּבַת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תֵחֵל לִזְנוֹת אֶת אָבִיהָ הִיא מְחַלֶּלֶת בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף: ויקרא כא ט
5. לֹא תִקֹּם וְלֹא תִטֹּר אֶת בְּנֵי עַמֶּךָ וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ אֲנִי יְיָ: ויקרא יט יח
6. וְהוֹצִיא אֶת כָּל הַפָּר אֶל מִחוּץ לַמַّחֲנֶה אֶל מָקוֹם טָהוֹר אֶל שֶׁפֶךְ הַדֶּשֶׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל עֵצִים בָּאֵשׁ עַל שֶׁפֶךְ הַדֶּשֶׁן יִשָּׂרֵף: ויקרא ד יב

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה קמ"ל וכו' לאפוקי זמורות ורותחין ג"כ נראה לפענ"ד דהאי ליטנא דרש"י לגדלין קא מפרשינן וה"ק דאסני דרב נחמן בהדי ג"ס לאפוקי זמורו' ורותחין דזמורות ממעטינן להו מג"ס ורותחין מדרב נחמן: (ב) תוס' ד"ה וגרפו וכו' קתני בסיפא ג"כ בפרק כל שעה דף כ"ו ע"ב:

מוסף רש"י

בקליפי ערלה. קליפי אגוזים וזמוגים שאף הם בכלל פרי ואסורין מטוס ערלה (לעיל כו:). בגחלת. פחם שלא נכה (חולין ח.). ברמץ. אפר חם יקר שמו בלשון ערבי (שם). בגפסים. מין סיד ושורפין אותו כמין סיד (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com